

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL TEISĖS STUDIJŲ KRYPTIES APRAŠO PATVIRTINIMO**

2015 m. liepos 23 d. Nr. V-831
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 48 straipsnio 3 dalimi:

1. T v i r t i n u Teisės studijų krypties aprašą (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad aukštosios mokyklos savo vykdomas studijų programas turi suderinti su šio įsakymo 1 punktu patvirtintu Teisės studijų krypties aprašu iki 2016 m. birželio 1 d.
3. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. rugpjūčio 19 d. įsakymą Nr. V-1385 „Dėl Teisės studijų krypties aprašo patvirtinimo“.

Švietimo ir mokslo ministrė

Audronė Pitrėnienė

TEISĖS STUDIJŲ KRYPTIES APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Teisės studijų krypties aprašu (toliau – Aprašas) reglamentuojami teisės krypties studijų programų specialieji reikalavimai.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimą Nr. 535 „Dėl Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. lapkričio 21 d. įsakymą Nr. V-2212 „Dėl Studijų pakopų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. balandžio 9 d. įsakymą Nr. V-501 „Dėl Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2010 m. birželio 3 d. įsakymą Nr. V-826 „Dėl Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 15 d. įsakymą Nr. V-2463 „Dėl Studijų krypties arba krypties grupės aprašo rengimo rekomendacijų patvirtinimo“.

3. Aprašas skirtas koleginių ir universitetinių vientisųjų, pirmosios ir antrosios studijų pakopų studijų programoms reglamentuoti nepriklausomai nuo studijų formos.

4. Aprašo paskirtis ir tikslai:

4.1. Padėti aukštosioms mokykloms rengti teisės studijų krypties studijų programas, informuoti akademinę bendruomenę (ypač programų rengėjus) apie svarbiausius teisės studijų krypties studijų programų turinio elementus bei skatinti jų tobulinimo paieškas;

4.2. Informuoti studentus, kitus suinteresuotus asmenis (mokytojus, mokinius ir jų tėvus, darbdavius), taip pat socialinius partnerius apie įgyjamą teisės studijų krypties išsilavinimą;

4.3. padėti aukštosioms mokykloms, ekspertams pasirengti teisės studijų krypties studijų programų vidiniam ir išoriniam vertinimui;

4.4. Skatinti aukštąsias mokyklas priimti atsakomybę už teisės studijų krypties studijų programų rezultatus ir suteiktas kvalifikacijas.

5. Aprašas taikomas teisės studijų krypties studijoms.

6. Teisės studijų kryptyje gali būti studijuojama šiose programose: pirmosios pakopos koleginiuose ir universitetiniuose teisės krypties studijose, antrosios pakopos universitetiniuose teisės krypties studijose ir universitetiniuose teisės krypties vientisuosiose studijose. Jei nėra numatyta kitaip, universitetinių teisės studijų krypties vientisųjų studijų programa turi atitikti šio Aprašo tiek pirmosios, tiek ir antrosios studijų pakopos universitetinių teisės krypties studijų programoms keliamus reikalavimus.

7. Teisės studijų krypties studijos gali būti organizuojamos nuolatine ir iššėstine forma. Organizuojant studijas skirtingomis formomis, teisės studijų krypties programų sandara, apimtis, studijų turinys ir studijų rezultatai neturi skirtis.

8. Į teisės studijų krypties pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programas konkurso būdu priimami ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą turintys asmenys, atsižvelgiant į mokymosi rezultatus, stojamuosius egzaminus ar kitus aukštosios mokyklos nustatytus kriterijus. Konkursinių mokomųjų dalykų pagal studijų kryptis sąrašą ir konkursinio balo sudarymo principus, mažiausią stojamąjį balą ir kitus kriterijus, įvertinus studentų atstovybei, nustato aukštosios mokyklos ir skelbia ne vėliau kaip prieš 2 metus iki atitinkamų studijų metų pradžios.

9. Į teisės studijų krypties universitetines antrosios studijų pakopos studijas priimami asmenys, sėkmingai baigę:

9.1. Universitetinės pirmosios studijų pakopos arba universitetinės vientisąsias teisės studijų krypties studijas.

9.2. Kolegines teisės studijų krypties studijas ir universitetuose vykdomas papildomas studijas, kurių apimtis ne mažesnė kaip 60 ir ne didesnė kaip 90 studijų kreditų.

9.3. Kitos nei teisės studijų krypties universitetinės pirmosios pakopos studijas ir universitetuose vykdomas papildomas studijas, kurių apimtis ne mažesnė kaip 60 ir ne didesnė kaip 90 studijų kreditų. Tokiu atveju programos apraše nurodoma, kurios krypties ar krypčių pirmosios studijų pakopos studijas turi būti baigęs asmuo, priimamas studijuoti pagal teisės studijų programą, ir nurodoma, kokios apimtys papildomos studijos jam būtinos. Jeigu ketinančiam studijuoti teisės studijų krypties antrojoje studijų pakopose asmeniui trūksta daugiau žinių bei gebėjimų, nei gali suteikti papildomos studijos, jis turi tas žinias ir gebėjimus įgyti studijuodamas pagal pirmosios studijų pakopos universitetinių teisės studijų programą;

10. Teisės studijų krypties studijų programoje pirmosios studijų pakopos studijose kontaktinio darbo apimtis turi būti ne mažesnė kaip 30 procentų programos apimtys, o antrosios studijų pakopos studijose – savarankiškam studento darbui turi būti skiriama ne mažiau kaip 40 procentų programos apimtys.

11. Teisės studijų krypties studijų programa baigiama absolvento kompetencijos įvertinimu per baigiamojo darbo (projekto) gynimą ir (arba) baigiamąjį egzaminą, skiriant jam (jiems) ne mažiau kaip 10 studijų kreditų koleginiuose studijose ir ne mažiau kaip 15 kreditų universitetiniuose pirmosios pakopos studijose.

12. Baigus teisės studijų krypties programą, suteikiami šie laipsniai:

12.1. Baigusiems kolegines studijų programas – teisės profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis;

12.2. Baigusiems pirmosios studijų pakopos universitetinės studijų programas – teisės bakalauro kvalifikacinis laipsnis;

12.3. Baigusiems antrosios studijų pakopos universitetinės arba vientisųjų studijų programas – teisės magistro kvalifikacinis laipsnis.

13. Suteikiami teisės profesinio bakalauro ir teisės bakalauro kvalifikaciniai laipsniai atitinka šeštąjį, teisės magistro kvalifikacinis laipsnis – septintąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį.

14. Studijuojant kitų studijų krypčių studijų programose, teisės krypties studijos negali būti pasirenkamos studijuoti kaip gretutinė kryptis, kurios metu įgyjamas šio Aprašo 12 punkte nurodytas kvalifikacinis laipsnis. Studijuojant teisės studijų krypties studijų programoje, greta pagrindinių teisės studijų krypties studijų gali būti pasirenkamos ir aukštosios mokyklos nustatytos gretutinės studijų krypties bakalauro (profesinio bakalauro) studijos. Gretutinė studijų kryptis gali būti pasirenkama tik socialinių ir humanitarinių mokslų srityse. Šių studijų apimtis turi būti 60 studijų kreditų. Teisės studijų krypties ir gretutinės krypties baigiamiesiems darbams (projektams) ir baigiamiesiems egzaminams kartu turi būti skiriama ne mažiau kaip 20 (koleginiuose studijose ne mažiau kaip 12) studijų kreditų. Jei studijuodamas teisės studijų programą, studentas įvykdė ir kitos pasirenkamos gretutinės studijų krypties reikalavimus, aukštosios mokyklos sprendimu jam gali būti suteikiamas ir gretutinės studijų krypties bakalauro (profesinio bakalauro) kvalifikacinis laipsnis.

II SKYRIUS

STUDIJŲ KRYPTIES SAMPRATA IR APRĖPTIS

15. Teisė kaip studijų objektas yra žinių apie teisės normas ir jų taikymo įvairiose profesinės veiklos srityse gebėjimų visuma. Teisės studijos apima platų spektrą teorinių ir praktinių žinių apie teisės esmę ir paskirtį, atskirų teisės šakų principus ir jų normų turinį, šių normų kūrimą, aiškinimą, taikymą.

16. Pastebima teisės sąveika su tokiomis studijų kryptimis kaip politologija, ekonomika, istorija, naudojamosi filosofijos, psichologijos, sociologijos mokslų pasiekimais, svarbus ir lingvistikos išmanymas.

17. Teisės studijų krypties programose turi būti išugdomi įvairūs bendrieji gebėjimai: analitinis kritinis ir kūrybinis mąstymas yra būtinas teisininkui suvokti teisės paskirtį ir jos turinį, kritiškai vertinti skirtingas nuomones ir pozicijas, teisingai taikyti teisės normas nestandartinėse situacijose, taisyklingai kurti teisės normas ir jas išreiškiančius dokumentus. Nuo teisininko profesinės veiklos neatsiejami gebėjimas aiškiai formuluoti ir perteikti savo išvadą ar sprendimą, jį tinkamai argumentuoti, dalyvauti argumentais paremtoje profesionalioje diskusijoje, gebėjimas būti nešališku, suvokti kitų asmenų interesus ir elgesio motyvą, mokėjimas suderinti priešingus interesus.

18. Studijų procese turi būti įgyjami savarankiško darbo įgūdžiai – gebėjimai planuoti, organizuoti ir kontroliuoti individualią veiklą, taip pat dirbti komandoje, paskirstyti ir koordinuoti užduotis, kontroliuoti jų atlikimą.

19. Baigęs teisės krypties studijas, asmuo turi gebėti tobulėti ir mokytis visą gyvenimą, priimti naujoves, jas adaptuoti ir panaudoti savo veikloje. Šios studijos taip pat neišvengiamos be žinių ir gebėjimų naudotis informacinėmis technologijomis.

20. Teisės studijų krypties programose turėtų atsispindėti tokie turinio elementai:

20.1. Teorinė sritis, apimanti individų ir socialinių darinių elgesį tiriančių mokslų (sociologijos, politologijos, psichologijos, filosofijos, ekonomikos) pagrindus, teisės teorijos ir filosofijos, teisės istorijos žinias, valstybės sąrangos pagrindus, konstitucinės teisės principus, tarptautinių darinių veikimo principus, baudžiamosios justicijos, privatinės teisės, viešosios teisės principus ir jos teisinių institutų turinį;

20.2. Profesijos metodologijos sritis, apimanti žmogaus ir socialinių darinių elgesio ar veiklos kvalifikavimą teisės normų požiūriu, teisinės problemos ar konflikto identifikavimą, jo sprendimą pagal teisės normas ir naudojantis naujausiomis teisės mokslo žiniomis;

20.3. Profesionalo parengimo sritis, apimanti kritiškai analizuojančio ir praktinę veiklą reflektuojančio bei visose teisinėse profesijose galinčio dirbti praktiko parengimą;

20.4. Profesijos paradigma, apimanti etinius, moralės elgesio standartus, teisėtumo ir teisingumo bei žmogaus teisių apsaugos principus.

21. Baigęs teisės studijų krypties studijas, asmenys turi būti parengti tokių teisinių profesijų kaip teisėjas, advokatas, prokuroras, antstolis, notaras profesinei veiklai. Teisės studijų krypties absolventas gali dirbti ir bet kokią kitą teisinių žinių ir įgūdžių reikalaujantį valstybės tarnautojo ar darbuotojo (teisininko, juriskonsulto, teisės patarėjo, teisės referento ir panašiai) darbą viešajame, nevyriausybiname ar privačiajame sektoriuje. Konkrečius kvalifikacijos ir kitus reikalavimus užimti tam tikras pareigas ar verstis tam tikra teisine veikla gali numatyti įstatymai ar kiti teisės aktai.

III SKYRIUS

BENDRIEJI IR SPECIALIEJI STUDIJŲ REZULTATAI

Pateikti studijų rezultatai yra siejami teisės studijų krypties studijų rezultatai, tačiau jie nėra studijų programos ar studijų dalykų detalaus turinio specifikacija.

22. Asmuo, stojantis į antrosios studijų pakopos universitetines teisės studijų krypties studijas, turi būti pasiekęs bendruosius pirmosios studijų pakopos universitetinių teisės studijų krypties studijų rezultatus.

23. Asmuo, baigęs pirmosios studijų pakopos teisės studijų krypties kolegines studijas:

23.1. Žinios ir jų taikymas:

23.1.1. Žino teisės teorijos ir teisės istorijos pagrindus;

23.1.2. Žino tarptautinės viešosios ir privatinės teisės, Europos Sąjungos teisės pagrindus;

23.1.3. Žino nacionalinės konstitucinės ir ordinarinės teisės principus ir svarbiausių institutų turinį;

- 23.1.4. Žino teisininko profesinės etikos pagrindus;
- 23.1.5. Geba įgytas teisės krypties žinias taikyti profesinėje veikloje ir sprendamas konkrečias teises problemas;
- 23.1.6. Turi bazines antrosios kalbos žinias;
- 23.1.7. Turi bazines kai kurių socialinių ir humanitarinių mokslų studijų sričių žinias ir gebėjimus jas taikyti.
- 23.2. Gebėjimai atlikti tyrimus:
 - 23.2.1. Geba atlikti problemų analizę;
 - 23.2.2. Geba atlikti mokslinius-empirinius tyrimus formuluodamas tyrimo tikslus ir uždavinius, keldamas hipotezes ir jas tikrindamas, rinkdamas ir analizuodamas duomenis bei darydamas išvadas;
 - 23.2.3. Geba rinkti informaciją iš įvairių šaltinių ir ją analizuoti, naudodamasis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis bei duomenų bazėmis.
- 23.3. Specialieji gebėjimai:
 - 23.3.1. Geba analizuoti įvairius teisinius dokumentus ir įvertinti jų galiojimo laiką, teritoriją ir galiojimą asmenims, taip pat identifikuoti konkrečias teises taisykles, reguliuojančias asmenų veiklą;
 - 23.3.2. Geba atstovauti asmenims, vadovaudamasis profesinės etikos reikalavimais bei tinkamai elgdamasis su konfidencialia informacija, pasitelkdamas vidinius bei aplinkos išteklius.
- 23.4. Socialiniai gebėjimai:
 - 23.4.1. Geba kritiškai vertinti kitų ir savo veiklą, žinias ir vertybes;
 - 23.4.2. Moka taisyklingai žodžiu ir raštu vartoti kalbą, kuria vykdomos studijos, sklandžiai ja reikšti savo mintis;
 - 23.4.3. Geba veiksmingai bendrauti ir bendradarbiauti su savo srities ir kitais specialistais;
 - 23.4.4. Geba nešališkai spręsti praktinėje veikloje kylančius uždavinius;
 - 23.4.5. Pasirengę priimti bendruosius etinius įsipareigojimus, siejamus su sąžiningumu ir pareiagingumu.
- 23.5. Asmeniniai gebėjimai:
 - 23.5.1. Geba savarankiškai mokytis savo veiklos srityje, pasirinkdamas tobulinimosi kryptį;
 - 23.5.2. Geba kurti naujas idėjas praktinėje veikloje, prisitaikyti joje prie naujovių ir besikeičiančių sąlygų;
 - 23.5.3. Geba planuoti savo laiką ir organizuoti savo veiklą.
- 24. Asmenys, baigę pirmosios studijų pakopos teisės studijų krypties universitetines studijas:
 - 24.1. Žinios ir jų taikymas:
 - 24.1.1. Žino ir supranta pagrindines teisės mokslo teorijas, atskleidžiančias teisės esmę, jos istorinę raidą, paskirtį ir reikšmę visuomenėje;
 - 24.1.2. Žino nacionalinės konstitucinės ir ordinarinės teisės principus ir teisinių institutų turinį;
 - 24.1.3. Žino tarptautinės viešosios ir privatinės teisės, Europos Sąjungos institucinės ir materialinės teisės principus ir svarbiausius teisinius institutus;
 - 24.1.4. Žino teisininkų profesinės etikos reikalavimus;
 - 24.1.5. Geba taikyti įgytas žinias savarankiškai priimdami sprendimus sudėtingoje situacijoje, kuri reikalauja naujoviško / alternatyvaus požiūrio, sprendimų koregavimo laiku ir prioritetų diferencijavimo;
 - 24.1.6. Geba taikyti įgytas žinias ir mokslinių tyrimų rezultatus praktinėje veikloje, modeliuodamas konkrečių problemų sprendimą;
 - 24.1.7. Geba įgytas bazines kai kurių socialinių, humanitarinių ir kitų mokslų studijų sričių žinias pritaikyti teisinio darbo praktikoje, moksliniuose tyrimuose, platesnei pasaulėžiūrai, erudicijai, analitiniam, kritiniam mąstymui ugdyti.
 - 24.2. Gebėjimai atlikti tyrimus:
 - 24.2.1. Geba atlikti problemos teisinę analizę;
 - 24.2.2. Geba taikyti pagrindines mokslinių tyrimų teisės srityje metodologijas;

24.2.3. Geba rinkti informaciją iš įvairių šaltinių ir ją analizuoti, tai darydamas rasti ir naudotis nacionaliniais ir tarptautiniais informacijos šaltiniais, įvertinti jų patikimumą, naudotis įprastomis bei naujausiomis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis bei duomenų bazėmis;

24.2.4. Geba savarankiškai atlikti mokslinį tyrimą, interpretuoti jo rezultatus įvairių disciplinų požiūriu, panaudodamas naujausių mokslinių tyrimų pasiekimus bei metodus.

24.3. Specialieji gebėjimai:

24.3.1. Geba kritiškai ir sistemiškai analizuoti teisinius reiškinius ir taikyti įgytas žinias moksliniuose tyrimuose ir teisinio darbo praktikoje;

24.3.2. Moka nustatyti teisinio reguliavimo problemas ir pasiūlyti jų sprendimo būdus, panaudodami turimas teorines bei praktines žinias ir vadovaudamiesi žmogaus teisių įtvirtinimo (ginties) ir visuomenės gerovės imperatyvais;

24.3.3. Geba logiškai, kritiškai ir sistemiškai analizuoti įvairius teisinius dokumentus, suvokti jų teisinį pobūdį ir reikšmę;

24.3.4. Pasirengę atstovauti asmenų teisėms ir teisėtiems interesams, vadovaudamiesi profesinės etikos reikalavimais bei tinkamai elgdamiesi su konfidencialia informacija, pasitelkdami vidinius bei aplinkos išteklius;

24.3.5. Moka savarankiškai parengti teisės taikymo aktų projektus;

24.3.6. Geba teisės principų ir nuostatų kontekste analizuoti ir vertinti individų bei organizacijų veiklą;

24.3.7. Geba plėtoti ir tobulinti praktinę veiklą, diegti joje inovatyvias socialines paslaugas.

24.4. Socialiniai gebėjimai:

24.4.1. Geba kritiškai vertinti kitų ir savo veiklą, žinias ir vertybes;

24.4.2. Geba dirbti savarankiškai ir tarpdalykinėje komandoje; organizuoti komandos darbą, veiksmingai bendrauti ir bendradarbiauti su savo srities specialistais, ne specialistais ir kitų sričių ekspertais keisdamiesi informacija, kuri reikalinga veiksmingai kokybiškai sąveikai profesinėje veikloje;

24.4.3. Pasirengę nešališkai spręsti praktinėje veikloje kylančius uždavinius ir derinti priešingus interesus;

24.4.4. Moka taisyklingai žodžiu ir raštu vartoti kalbą, kuria vykdomos studijos, sklandžiai, įtaigiai ir argumentuotai ja reikšti savo mintis.

24.5. Asmeniniai gebėjimai:

24.5.1. Geba savarankiškai mokytis savo veiklos srityje ir planuoti mokymosi procesą, sistemingai reflektuoti savo, kaip profesionalo, augimą, rūpintis savo veiklai reikalingų charakterio savybių ugdymu;

24.5.2. Moka sklandžiai ir argumentuotai dėstyti savo požiūrį profesinėje ir tarpdisciplininėje aplinkoje, prisiimdami atsakomybę už teisininko profesijos plėtojimą ir stiprinimą, vartodami profesinę terminiją kalba, kuria vykdoma programa, ir antrąja kalbomis;

24.5.3. Pasirengęs prisiimti bendruosius etinius įsipareigojimus, siejamus su sąžiningumu, pareigingumu, atsakingumu, punktualumu ir kita;

24.5.4. Moka plėtoti naujas idėjas praktinėje veikloje, prisitaikyti joje prie naujovių ir besikeičiančių sąlygų;

24.5.5. Moka efektyviai planuoti savo laiką ir organizuoti savo veiklą.

25. Asmuo, baigęs antrosios studijų pakopos teisės studijų krypties universitetines studijas:

25.1. Žinios ir jų taikymas:

25.1.1. Žino ir supranta teisės principus ir atskirų teisės institutų problematiką konkrečioje teisinėje sistemoje;

25.1.2. Žino teisės principų ir atskirų teisės institutų turinį nacionalinio, Europos Sąjungos ir tarptautinio lyginamojo teisinio reguliavimo kontekstuose;

25.1.3. Žino teisininkų profesinės etikos reikalavimus ir šioje srityje kylančias problemas;

25.1.4. Žino kai kurias naujausias socialinių, humanitarinių ir kitų mokslų teorijas, geba jas pritaikyti moksliniuose tyrimuose, platesnei pasaulėžiūrai, erudicijai, analitiniam, kritiniam mąstymui ugdyti;

25.1.5. Geba taikyti įgytas žinias ir mokslinių tyrimų rezultatus sudėtingose situacijose, kai nėra išsamios ir apibrėžtos informacijos bei vertindamas alternatyvius sprendimo variantus;

25.1.6. Žino ir supranta tiek pagrindines, tiek naujausias teisės mokslo teorijas, atskleidžiančias teisės esmę, jos istorinę raidą, paskirtį ir reikšmę visuomenėje;

25.1.7. Moka susieti turimas socialinių, humanitarinių ir kitų mokslų teorijų žinias su teisine problematika, esant reikalui jas pritaikyti teisinio darbo praktikoje.

25.2. Gebėjimai atlikti tyrimus:

25.2.1. Moka taikyti specializuotas mokslinių tyrimų teisės srityje metodologijas;

25.2.2. Geba atlikti mokslinių ir praktinių koncepcijų vertinimą;

25.2.3. Modeliuoja sprendimų strategijas ir įvertina priimtų sprendimų poveikį visuomeniniu bei etiniu požiūriu;

25.2.4. Pasirengęs inicijuoti, organizuoti tyrimus plėtodami bendradarbiavimą su mokslo ir praktikos institucijomis nacionaliniame ar tarptautiniame lygmenyse;

25.2.5. Geba interpretuoti mokslinio tyrimo rezultatus tarpdalykiniu požiūriu nacionalinėje ir tarptautinėje perspektyvoje.

25.3. Specialieji gebėjimai:

25.3.1. Pasirengęs priimti sprendimus situacijose, kurios reikalauja plataus / gilaus ir kritiško mokslo ir praktikos žinių bei patirties apibendrinimo (įvertinimo);

25.3.2. Geba teisės studijų krypties žinias kritiškai ir sistemiškai analizuoti ir taikyti sprendžiamas uždavinius profesinėje veikloje, naujoje ar nežinomoje aplinkoje bei vykdydamas mokslinius tyrimus;

25.3.3. Moka nustatyti teisinio reguliavimo problemas ir pasiūlyti jų sprendimo būdus, integraliai vertindamas įvairias teisės doktrinas, panaudodamas teorines bei praktines žinias, remdamasis mokslo doktrina bei tarptautine patirtimi ir vadovaudamasis žmogaus teisių įtvirtinimo (ginties) ir visuomenės gerovės imperatyvais;

25.3.4. Geba logiškai, kritiškai ir sistemiškai analizuoti įvairius teisinius dokumentus, įvertinti jų teisinį pobūdį, reikšmę ir poveikį platesniame teisinio reguliavimo kontekste;

25.3.5. Geba savarankiškai parengti teisės aktų projektus, argumentuoti jų priėmimo reikalingumą, įvertinti priimtų sprendimų poveikį visuomeniniu, etiniu, ekonominiu, kultūriniu ir kitais aspektais;

25.3.6. Geba analizuoti ir vertinti asmenų veiklą teisės principų ir nuostatų kontekste, vadovaudamasis mokslo doktrina, tarpdalykiniu požiūriu ir tarptautine patirtimi;

25.3.7. Pasirengęs atstovauti ir koordinuoti atstovavimą individų bei organizacijų teisėms ir teisėtiems interesams, vadovaudamasis profesinės etikos reikalavimais bei tinkamai elgdamasis su konfidencialia informacija, taip pat vertinti atstovavimo efektyvumą bei inicijuoti naujoves, pritraukdamas nacionalinius ir (ar) tarptautinius žmogiškuosius ir materialiuosius išteklius;

25.3.8. Geba analizuoti ir fiksuoti teisinės veiklos rezultatus, koreguoti savo veiklą atsižvelgdamas į rezultatų analizę, laiku priimti profesinius sprendimus, įvertinti sprendimų padarinius ir riziką, būti kūrybingu teisinių paslaugų teikėju, kritiškai ir refleksyviai mąstyti ir sėkmingai veikti rinkos dėsnių aplinkoje.

25.4. Socialiniai gebėjimai:

25.4.1. Pasirengęs dirbti tarptautiniame kontekste;

25.4.2. Geba suprasti ir gerbti kultūrinę ir tradicijų įvairovę praktinėje veikloje;

25.4.3. Geba perteikti žinias ir mokėjimus specialistams ir kitiems besimokantiems;

25.4.4. Moka sklandžiai ir argumentuotai dėstyti savo požiūrį profesinėje ir tarpdisciplininėje aplinkoje, nacionaliniame ir tarptautiniame lygmenyse, prisiimdamas atsakomybę už teisininko profesijos plėtojimą ir stiprinimą, vartodamas profesinę terminiją kalba, kuria vykdoma programa, ir antrąją kalbą, argumentavimui pasitelkdamas mokslinę ir praktinę patirtį;

25.4.5. Demonstruoja lyderystės gebėjimus nacionaliniame ir tarptautiniame kontekstuose.

25.5. Asmeniniai gebėjimai:

25.5.1. Geba kritiškai vertinti savo ir kitų profesinę praktiką, žinias ir vertybes, sistemiškai reflektuoti savo, kaip profesionalo, augimą, grįsdamas nuolatinį profesinį atsinaujinimą mokymosi visą gyvenimą principais;

25.5.2. Pasirengęs savarankiškai priimti sprendimus situacijoje, kuri reikalauja plataus, gilaus ir kritiško mokslo ir praktikos žinių bei patirties apibendrinimo (įvertinimo), modeliuoti sprendimų strategijas ir įvertinti priimtų sprendimų poveikį visuomeniniu bei etiniu požiūriu;

25.5.3. Moka sisteminti norminius teisės aktus, rasti ir naudotis nacionaliniais ir tarptautiniais informacijos šaltiniais, įvertinti jų patikimumą, naudotis teisinėmis duomenų bazėmis bei šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis, elgtis su konfidencialia informacija;

25.5.4. Supranta mokymosi visą gyvenimą svarbą, savarankiškai pasirenka tobulinimosi kryptį ir nuolat lavinasi, geba kurti naujoves ir planuoti iššūkius, rūpintis savo asmenybės tobulėjimu profesinio meistriškumo kontekste formuodamas asmeninį veiklos būdą.

26. Baigęs vientisąsias universitetines teisės studijų krypties studijas turi būti pasiekęs studijų rezultatus, atitinkančius bendruosius pirmosios ir antrosios studijų pakopos universitetinių teisės studijų krypties studijų rezultatus bei specialiuosius antrosios studijų pakopos universitetinių teisės studijų krypties studijų rezultatus.

IV SKYRIUS

DĖSTYMAS, STUDIJAVIMAS IR VERTINIMAS

27. Pagrindinis teisės dalykų dėstymo tikslas – perteikti supratimą, kad pagrįsta nuomonė yra ne mažiau svarbi, kaip ir įstatymo žinojimas.

28. Teisės studijos turi būti pagrįstos dėstymo ir savarankiško studijavimo sinteze.

29. Teisinių disciplinų dėstytojai turi būti puikiai suvokę dėstomą teisės dalyką tokiais pjūviais:

29.1. Teorinio pagrindimo;

29.2. Genezės ir reguliavimo istorijos;

29.3. Teisėkūros, įskaitant jos aiškinamąją medžiagą;

29.4. Teismų praktikos ir jos problematikos;

29.5. Lyginamuoju (reguliavimo užsienio šalyse, atskirai pagal poreikį bendrosios ir kontinentinės teisės šalyse);

29.6. Tarptautinės ir Europos Sąjungos teisės;

29.7. Naujausioje literatūroje aptariamose šiuolaikinės problematikos.

30. Dėstymas neturi būti paremtas mechaniniu teisės šaltinių teksto atkartojimu, tačiau turi orientuoti studentus į gebėjimą ieškoti argumentų diskutuotiems klausimams spręsti. Pagrindiniai dėstymo uždaviniai yra:

30.1. Bazinės studijavimo medžiagos nurodymas (teisės šaltinių, straipsnių ir panašiai) ir trumpas aptarimas, akcentuojant svarbiausią informaciją;

30.2. Pagrindinių koncepcijų iš bazinės studijavimo medžiagos identifikavimas ir aptarimas įvairiais aspektais;

30.3. Problemų, kylančių iš bazinės studijavimo medžiagos, identifikavimas ir aptarimas;

30.4. Studijavimo šaltinių spręsti iškeltoms problemoms nurodymas.

31. Savarankiškų studijų tikslas yra gerai suvokti dėstymo metu nurodytą medžiagą ir panaudoti ją sprendžiant dėstymo metu nurodytą problematiką.

32. Studijų procese gali būti taikomi ir derinami įvairūs dėstymo ir studijų metodai:

32.1. Dėstymas: tradicinė paskaita, interaktyvioji paskaita;

32.2. Veikdinamieji metodai, nukreipti į praktinių (taip pat ir perkeliamųjų) gebėjimų ugdymą (diskusija, tiriamoji veikla, individualūs arba grupiniai darbai ar projektai, imitavimas, minčių lietus). Pastariesiems metodams realizuoti dominuoja pratybų ir seminarų nedidelėse grupėse užsiėmimų formos;

32.3. Savarankiškas studijas skatinantys metodai (medžiagos suvokimas, refleksija, atvejo analizė, problemų sprendimas, imitacija, pažintiniai žaidimai, mokymasis mokant kitus, mokymasis iš patirties, individualios problemų paieškos, kontrolės ir savikontrolės metodai);

32.4. Tiriamojo pobūdžio metodai (informacijos paieška, refleksija, informacijos analizė ir sintezė, atliktos veiklos analizė, konkretaus tyrimo metodo taikymas, duomenų interpretacija ir kita) turi būti savarankiškų studijų pagrindas;

32.5. Kontrolės ir savikontrolės metodai sudaro savarankišką metodų grupę, tai yra metodai, kurie garantuoja dėstytojui ir studentams profesinio pasirengimo grįžtamąją informaciją. Šie metodai leidžia studentui atlikti studijų procese nuodugnesnius taikomojo pobūdžio tyrimus, realizuojamus kursiniame ir baigiamajame darbe.

33. Praktikos atlikimas yra svarbi teisės studijų programos dalis, kuri turi būti tinkamai organizuojama. Studentų parengimas, užduočių parengimas, ataskaitų įvertinimas yra sudėtinės šio proceso dalys.

34. Dėstyimas ir studijavimas turi užtikrinti teisės specialistų, atitinkančių darbo rinkos poreikius, parengimą, todėl reflektiviųjų gebėjimų ugdymas studijų programose sudaro galimybę teorijos ir praktikos ryšio plėtotei (teoriniai kursai papildomi praktikumais, supervizijomis / refleksijomis grįžtamajam ryšiui įtvirtinti); gerosios patirties sklaidai (studentai analizuoja ir praktikose bei konferencijose viešai pristato vykdytus projektus, teikia siūlymus praktikai organizuoti, įvardija profesinius lūkesčius bei pasiekimus; absolventai dalijasi profesine patirtimi, teikia siūlymus dėl studijų proceso; teisės profesionalai ir socialiniai partneriai kviečiami dalyvauti paskaitose, konferencijose, diskusijose apie profesinės veiklos turinį).

35. Studento studijų pasiekimai vertinami pagal dešimties balų kriterinę vertinimo sistemą. Aukštoji mokykla, vadovaudamasi teisės aktais, detalizuoja ir tvirtina studijų rezultatų vertinimo tvarką savo mokymo įstaigoje.

36. Studijų rezultatų vertinimo sistema bei tvarka turi būti grindžiama šiais pagrindiniais principais:

36.1. Pagrįstumo – vertinant turi būti nustatytas studijų rezultatų pasiekimo lygis;

36.2. Nešališkumo – vertinimo rezultatai turi būti objektyvūs ir nepriklausyti nuo vertintojo pasikeitimo, vertinimo metodai turi būti vienodai tinkami visiems vertinamiesiems;

36.3. Aiškumo – vertinimo sistema turi būti informatyvi, suprantama vertintojams ir vertinamiesiems;

36.4. Naudingumo – vertinimas turi būti teigiamai vertinamas pačių vertinamųjų ir prisidėti prie studijų programos tikslų įgyvendinimo bei studijų rezultatų pasiekimo.

37. Vertinimo sistema turi apimti įvairius vertinimo metodus, leidžiančius stebėti studento pasiekimus siekiamų rezultatų aspektu, susietai vertinti teorines žinias bei praktinius gebėjimus.

38. Vertinimo būdai: egzaminas (žodžiu, raštu), koliokviumai, kursiniai darbai, baigiamieji darbai, referatai, žodiniai pranešimai, praktikų žurnalai (ataskaitos, dienoraščiai) ir kiti.

39. Numatytų studijų rezultatų pasiektumas matuojamas remiantis pagrįstais vertinimo kriterijais. Nustatyti vertinimo kriterijai siūlo ir (ar) reikalauja konkrečių vertinimo būdų ir metodų.

40. Grįžtamas ryšys suteikia galimybę nuolatos tirti ir apmąstyti bendradarbiavimo studijų procese (auditorijoje ir praktikos vietoje) efektyvumą ir numatyti studijų proceso tobulinimo perspektyvą. Siekiant užtikrinti studijų proceso kokybę, tęstinumą bei nuolatinį, reguliarių studentų mokymąsi, labai svarbus veiksmingas grįžtamasis ryšys, kuris pasiekiamas naudojant įvairias grįžtamojo ryšio užtikrinimo formas, tarp jų ir galimybės studentui suteikimas refleksijos būdu įsivertinti, kokių studijų rezultatų pasiekė. Labai svarbus yra studentų teikiamas grįžtamasis ryšys dėstytojui.

41. Studentams turėtų būti suteiktos galimybės dalyvauti priimant sprendimus dėl studijų rezultatų pasiekimų vertinimo metodų, užduočių skaičiaus ir apimčių, įvertinimo kriterijų.

V SKYRIUS

STUDIJŲ PROGRAMŲ VYKDYMO REIKALAVIMAI

42. Sėkmingo studijų programų vykdymo pagrindas yra kompetentingi ir kvalifikuoti dėstytojai, gebantys perteikti studentams žinių ir išugdyti gebėjimų, reikalingų būsimai teisininko profesinei veiklai. Dėstytojų kompetencija vertinama pagal jų mokslinę, pedagoginę ir praktinę patirtį: dalyvavimą moksliniuose tyrimuose, pažangių dėstymo metodų taikymą, pripažinimą profesinėse, mokslinėse bendrijose, gebėjimą bendrauti užsienio kalbomis, dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo programose, konferencijose ir kita.

43. Dėstyti tiek universitetinėse, tiek koleginiuose teisės studijų krypties studijų programose leidžiama tik asmenims, įgijusiems ne žemesnę kaip teisės magistro ar jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją, priskirtiną tai pačiai studijų krypčiai, kuriai priklauso ir jų dėstomas studijų dalykas. Dėstyti daugiau kaip du skirtingų teisės mokslo šakų dalykus leidžiama tik tiems dėstytojams, kurių mokslinio darbo produkcija ir (arba) praktinės veiklos sritis yra tiesiogiai susijusi su dėstomais dalykais.

44. Ne mažiau kaip pusę pirmosios studijų pakopos universitetinių teisės studijų krypties studijų programos dalykų turi dėstyti aukštosios mokyklos profesoriai, docentai ir (arba) dėstytojai, turintys teisės studijų krypties mokslo daktaro laipsnį. Rekomenduojama, kad ne mažiau kaip pusę teisės studijų krypties dalykų studijų programoje dėstytų asmenys, turintys teisėjo ar prokuroro praktinio darbo patirties, taip pat asmenys, turintys advokato, notaro, antstolio ar kitos profesinės teisinės praktikos patirties toje srityje, kurios studijų dalyką jie dėsto.

45. Antrosios studijų pakopos universitetinių teisės krypties studijų programoje ne mažiau kaip 80 procentų visų studijų dalykų dėstytojų turi turėti mokslo daktaro laipsnį, iš jų ne mažiau kaip 60 procentų krypties dalykų mokslinės veiklos kryptis turi atitikti jų dėstomus dalykus. Ne mažiau kaip 20 procentų krypties dalykų apimtį turi dėstyti profesorius pareigas einantys dėstytojai.

46. Koleginiuose teisės studijų krypties studijų programose dėstytojai, turintys teisės studijų krypties mokslo daktaro laipsnį, turi dėstyti ne mažiau kaip 10 procentų koleginių studijų programos dalykų, o daugiau kaip pusę programos dėstytojų turi turėti ne mažesnės kaip 3 metų praktinio darbo patirties dėstomo dalyko srityje (išskyrus dėstytojus, dėstančius bendruosius koleginius dalykus).

47. Visų pakopų teisės studijos baigiamos baigiamuoju darbu (projektu) ir baigiamuoju egzaminu. Baigiamojo darbo (projekto) ir baigiamųjų egzaminų vertinimo komisija turi būti sudaroma vadovaujantis bendraisiais reikalavimais konkrečiai studijų pakopai. Baigiamojo darbo (projekto) ir baigiamųjų egzaminų vertinimo komisija sudaroma iš kompetentingų studijų krypties specialistų – mokslininkų, praktikų profesionalų, socialinių partnerių atstovų. Ne mažiau kaip trečdalis komisijos narių (koleginiuose studijose – ne mažiau kaip vienas) turi turėti teisės studijų krypties mokslo daktaro laipsnį. Bent vienas komisijos narys (o koleginiuose studijose – ne mažiau kaip trys) turi būti socialinių partnerių atstovas. Bent vienas komisijos narys turi būti iš kitos mokslo ir studijų institucijos nei ta, kurioje buvo vykdomos studijos.

48. Aukštosiose mokyklose akademinė parama studentams turi būti teikiama įvairiomis formomis: leidžiant įvairius leidinius; rengiant įvadinę paskaitas; vertinant studijų grįžtamąjį ryšį (anketavimas); sudarant sąlygas studijuoti neįgaliesiems bei dirbantiesiems; teikiant psichologinę, sveikatingumo paramą; supažindinant su būsimos karjeros galimybėmis ir panašiai.

49. Teisės studijų krypties studijų programą vykdanči aukštoji mokykla turi turėti pakankamai materialųjų ir informacinių išteklių studijų programai kokybiškai vykdyti. Studijų programos vykdymui užtikrinti būtina tokia materialinė bazė:

49.1. Auditorijos, kuriose vietų skaičius turi būti toks, kad paskaitas nuolatinės studijų formos studentams būtų įmanoma skaityti darbo dienos metu, dalis auditorijų turi būti pritaikytos studentų darbui grupėse seminarų ar pratybų metu, siekiant ugdyti komandinio darbo organizavimo nedidelėse (5–7 asmenų) grupėse bei tarpgrupinio konstruktyvaus rungtyniškumo įgūdžius; auditorijos turi atitikti higienos ir darbo saugos reikalavimus, jose turi būti įrengta šiuolaikinė garso ir vaizdo aparatūra bei demonstravimo priemonės. Auditorijos turi būti pritaikytos specialioms poreikiams tenkinti, pavyzdžiui, negalią turintiems studentams;

49.2. Specialios patalpos, tinkamos darbui grupėse praktiniams bei bendravimo įgūdžiams lavinti, pavyzdžiui, laboratorijos; patalpos teismo posėdžio inscenizavimui; teisės klinika ir panašiai;

49.3. Naudojamų kompiuterių skaičius turi atitikti studijų programos poreikius, kompiuteriai turi turėti prieigą prie interneto ir pagrindinių teisinių duomenų bazių. Studentų asmeniniai kompiuteriai taip pat turi turėti prieigą prie interneto;

49.4. Bibliotekose turi būti pakankamas skaičius, užtikrinantis kokybiškas studijas, visų programoje numatytų dalykų studijoms reikalingos literatūros – vadovėlių, monografijų, žurnalų, žodynų, enciklopedijų, elektroninių duomenų bazių, mokymo priemonių, kitos mokomosios literatūros arba paskaitų konspektų; taip pat kompiuterių ir tinkamos programinės įrangos (literatūros katalogai, paieškos sistemos, ryšys su stambesnių bibliotekų duomenų bazėmis, interneto ryšys).

50. Studijų programoje numatytos praktikos turi būti organizuojamos vadovaujantis aukštosios mokyklos parengta praktikos organizavimo tvarka, kurioje turi būti apibrėžiami praktikos tikslai, konkrečios praktikos užduotys, tikėtini rezultatai ir pasiekimų vertinimo sistema, parama studentui praktikos metu, taip pat kriterijai, pagal kuriuos atpažįstami ir vertinami praktikos metu studento įgyti atitinkamo lygmens įgūdžiai.

51. Aukštoji mokykla turi pasiūlyti studentams galimų praktikos atlikimo vietų sąrašą, su kuriomis yra sudarytos bendradarbiavimo sutartys. Studentas gali praktikos vietą susirasti pats, suderinęs su mokymo įstaiga. Pasirinkus instituciją praktikai, sudaroma trišalė sutartis tarp studento, aukštosios mokyklos ir praktikos atlikimo vietos institucijos.

52. Praktikos vietoje studentui turi būti paskirtas praktikos vadovas, kuriuo gali būti asmuo, turintis ne žemesnę kaip teisės magistro ar jam lygiavertę aukštojo mokslo kvalifikaciją ir ne trumpesnę kaip 5 metų teisinio darbo patirtį. Rekomenduojama, jog aukštosios mokyklos arba jų padaliniai, vykdantys teisės studijų krypties studijų programas, dėl galimybės atlikti praktiką sudarytų bendradarbiavimo sutartis su teisinėmis institucijomis (pavyzdžiui, Nacionaline teismų administracija, teismais, prokuratūromis, Notarų rūmais, Antstolių rūmais ir panašiai). Dirbantis teisinio pobūdžio darbą studentas praktiką gali atlikti savo darbo vietoje pagal individualią praktikos programą.

53. Universitetinėse pirmosios studijų pakopos ir vientisųjų studijų programose bendra praktikų apimtis turi būti ne mažesnė kaip 15 studijų kreditų.

54. Teisės studijų krypties antrosios studijų pakopos studijų programoje profesinė praktika gali būti numatyta tik tuo atveju, jeigu tai yra būtina studijų programoje numatytiems tikslams pasiekti. Rekomenduojama, kad tokios praktikos apimtis būtų ne didesnė nei 10 studijų kreditų, o studijų programose, kurias sudaro daugiau kaip 100 studijų kreditų – ne didesnė kaip 20 studijų kreditų.

55. Koleginių studijų programose praktikos ir kitas praktinis rengimas turi sudaryti ne mažiau kaip trečdalį studijų programų apimties. Šiose programose praktikų (mokomųjų, pažintinių, profesinės veiklos) apimtis turi būti ne mažesnė kaip 30 studijų kreditų. Baigiamoji profesinės veiklos praktikos vieta derinama su baigiamojo darbo tema ir panaši į tas darbo vietas, kurioms rengiamas absolventas.

VI SKYRIUS

PASIEKTŲ STUDIJŲ REZULTATŲ LYGMENŲ APIBŪDINIMAS

56. Pagal pasiektus studijų rezultatų lygmenis nustatoma absolventų žinių ir mokėjimų apimtis, įgyjama baigus teisės studijas. Apraše studijų rezultatų lygmenys apibūdinti apibendrintai ir turi būti sukonkretinami studijų programose. Antrosios pakopos studijų programoms slenkstinis lygmuo netaikomas.

57. Skiriami šie pasiektų studijų rezultatų lygmenys: slenkstinis (tenkinami minimalūs reikalavimai), tipinis (tenkinami vidutiniai reikalavimai) ir puikus (tenkinami aukšti reikalavimai):

57.1. Slenkstinis lygmuo. Pasiekus šį lygmenį teisės studijų krypties žinių ir gebėjimų supratimas bei įvaldymas yra patenkinamas. Absolventas gali paprastose situacijose pritaikyti įgytas žinias bei pademonstruoti įgytus gebėjimus. Žino svarbiausius teorinio tyrimo bei praktinio darbo metodus;

57.2. Tipinis lygmuo. Pasiekus šį lygmenį su atitinkama studijų pakopa siejamas teisės studijų krypties žinių ir gebėjimų supratimas bei įvaldymas yra vidutiniškas arba geras. Absolventas gali tiek paprastose, tiek sudėtingesnėse situacijose pritaikyti įgytas žinias ir pademonstruoti įgytus gebėjimus. Būdingas atskirų žinių susietumas, tačiau stokojama su holistinėmis žiniomis susijusių gebėjimų, kurie padėtų įvertinti tam tikrą informaciją visuminiame žinių kontekste. Žino svarbiausius bei kai kurie specifinius teorinio tyrimo bei praktinio darbo metodus ir daugumą iš jų moka savarankiškai parinkti ir taikyti duotose situacijose. Sugeba be pastangų pats kelti savo kvalifikaciją. Bendrasis kompetentingumas atsiskleidžia daugumoje situacijų;

57.3. Puikus lygmuo. Pasiekus šį lygmenį su atitinkama studijų pakopa siejamas teisės studijų krypties žinių ir gebėjimų supratimas bei įvaldymas yra labai geras arba puikus. Absolventas gali sudėtingose, besikeičiančiose situacijose pritaikyti įgytas žinias bei pademonstruoti įgytus gebėjimus. Būdingas žinių susietumas holistinėje perspektyvoje, absolventas gali įvertinti tam tikrą informaciją visuminiame žinių kontekste. Absolventas savarankiškai parenka tinkamiausius teorinio tyrimo bei praktinio darbo metodus ir juos efektyviai pritaiko iš esmės visose duotose situacijose. Sugeba ne tik be pastangų pats kelti savo kvalifikaciją, bet ir rodo potencialą dalyvauti teisininkų rengimo procese. Demonstruoja puikų bendrąjį kompetentingumą kasdienėje veikloje.
